

religiøs Idémodsætning. Tidsalderen staar for Forfatteren som »de politiske Teoriers Aarhundrede«, og han fremhæver, at begge Partier er udsprunget fra det samme aristokratiske Samfundslag. Fremhævet burde dog vel ogsaa have været den Betydning, London havde ved den engelske Revolution. Der turde ligge noget baade karakteristisk og symbolsk i, at Cromwell var gift med en Købmandsdatter fra London. Det er sikkert med Rette blevet hævdet, at det mest var de »squires«, der havde Tilknnytning til Borgerskabet og dets Pengeinteresser, som blev Whigger, medens det var de mere gammeldags og »feudale« Medlemmer af denne Stand, som blev Toryer. Sociale Interesser gjorde sig utvivlsomt gældende ved Dannelsen af de to gamle Partier i England, men samtidig selvfølgelig ogsaa i høj Grad Tanker, Tro og Følelser — som ved alle Partidannelser, den parlamentariske Historie kender.

Hans Jensen.

I den uendelige Række af Forfattere, der har skrevet om det fristende Emne: Paris' Historie, er der i Virkeligheden ingen, der har givet netop det, man maatte vente: Byens egen Historie. Enten er det topografiske Beskrivelser eller Frankrigs politiske Historie om igen eller en Blanding af begge Kategorier, der er blevet budt Læserne under denne Titel. Til at give en virkelig Redegørelse for Byens egen Vækst har først vore Dages Historikere haft Materiale og kun én af dem haft Mod. Denne ene er Direktøren for Bibliothèque de la Ville de Paris, — en Institution, der oprindelig hørte sammen med det berømte Carnavalet-Museum, men nu er selvstændig, — Marcel Poëte, allerede kendt af Frankrigs og det øvrige Europas store Flok af Pariserhistoriens interesserede gennem sine fortræffelige og fornøjelige Bøger om enkelte Afsnit af Byens Historie: *L'enfance de Paris* (1912), — *La promenade à Paris au XVII. siècle* (1913), — *Paris devant la menace étrangère en 1636* (1916), — *Au jardin des Tuileries* (1924). Han har i 1924 udsendt første Bind af *Une vie de cité. Paris de sa naissance à nos jours*, og dermed har vi da for første Gang faaet en indgaaende Redegørelse for, hvorledes Paris opstod, hvorfor just paa det Sted, og hvorledes og hvorfor den er blevet til det, den er, kort sagt for Kontinuiteten i Byens Liv. Poëte sætter sig som Opgave at vise, hvorledes en By stadig er et og samme Væsen i stadig Udvikling, og at den er et »socialt Udtryk«, der ikke kan skilles fra de andre Former for et Tidsrums sociale Liv. Det enkelte Faktum behandles da efter Forfatterens særlige Formaal. Det gælder for ham overalt at uddrage, hvad han kalder »le fait urbain«. Bygges der et Kapel

eller udvides en Kirke, drejer det sig i denne Sammenhæng ikke om at gøre Rede for det religiøse Livs eller Kunstens Udvikling, men om at paapege en Forøgelse af Byens Befolkning paa et givet Sted. — Naar Frants I opretter Collège de France, ser Forfatteren ikke derpaa som den, der skal skrive om Undervisningsanstaltens Historie i Paris, men som den, der skal vise, hvorledes Renæssancen ogsaa paa Undervisningens Omraade omformer Byens Karakter og Fysiognomi. — I Statuen af Henrik IV paa Pont-Neuf ser han ikke et Monument, et Kunstværk, men den første Statue, der paa antik Vis rejses paa Alfarvej i Paris. — Ludvig XIV.s By ligner Kunsten og Litteraturen paa samme Tid: de lige Linjer, klassisk Harmoni i en Tragedie som i et Haveanlæg.

Der skal iøvrigt her kun gøres opmærksom paa den ledende Idé i Poëte's Redegørelse for Paris' Opstaaen og hurtige Vækst, en Idé, hvormed han stiller sig paa lige Linje med moderne Forskere som Bédier i dennes Arbejde om Les Chansons de geste og Kunsthistorikeren A. K. Porter i hans store Værk *Romanesque Sculpture of the Pilgrimage Roads* (Boston 1923); dette sidste Værk kender han dog næppe. Som Bédier og nu Porter har vist, hvorledes henholdsvis Heltedigtene og de nye kunstneriske Former breder sig langs Landenes Hovedveje, saaledes er det Poëte's Formaal at levere Bevis for, at ogsaa Byernes Skæbne afgøres af de af Naturen paa Forhaand bestemte Veje. Og Forfatteren viser ogsaa paa overbevisende Maade, hvorledes Paris par excellence er *Byen paa Vejen*, Handelsvejen og Pilgrimsvejen. Naturen har bygget dens Vugge, og de naturlige Landeveje fra Nord til Syd og Vandveje fra Øst til Vest gør den til det Handels- og Kulturcentrum, den er den Dag i Dag. Ingen anden Hovedstad i Europa er vel en saa naturlig Hovedstad som Paris.

Foruden det i Fjor udkomne Bd. I er i Aar kommet et saakaldt Album, der foruden et meget omfangsrigt, mestendels ikke før offentliggjort Billedmateriale bringer indgaaende Oversigter over de forskellige Tidsrums Historie, saaledes at dette Album, der kan købes for sig selv, i Virkeligheden er en fuldstændig Paris' Historie for sig.

*Robert L. Hansen.*

De Tanker, Georg von Below fremsætter i sin sidste Bog, er Tanker, som har levet længe hos ham. De er allerede til Stede i hans Indlæg i Striden mellem Gothein og Schäfer og i hans Omtale af Bernheims Lehrbuch der historischen Methode i Göttingische gelehrte Anzeigen i 1892 og paa ny i Kritikken over Lamprecht i Historische Zeitschrift i 1898 (H. Z. LXXXI 193: